ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
http://edu.bas.bg

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: **Културната памет в историко-етнологична перспектива**
Лектор: доц. д-р Евгения Троева
Телефон: +359 889 14 91 36
Имейл: troeva@abv.bg
Хорариум: 30 часа

Анотация:

Културната памет е един от ключовите концепти за интерпретиране на социални явления и процеси. Лекционният курс има за цел да представи в една историко-етнологична перспектива проявления на културната памет в различни сегменти на културата. В предложената лектория хабилитирани учени от секция „Историческа етнология“ се фокусират върху няколко тематични полета, сред които проявленията на културната памет в обреди от жизнения цикъл; в контекста на диаспорични общности и идентичности; в религиозната културата; в практики на свободното време. Курсът осветлява културно-исторически процеси в широк времеви и географски обхват и тематизира динамичната политическа и обществена среда на Балканите и близки до тях региони от XIX до началото на XXI в. Докторантите ще имат възможност да разширят познанията си за оформянето, проявлението и поддържането на групови идентичности извън рамките на българската национална държава. Ще се дискутират проблеми на взаимодействията между етно-културната и религиозната идентичност и културното наследство. Курсът предлага и етнологичен поглед върху съвременни активности като спорт и занимания по интереси и тяхната връзка с културната памет в наши дни.

Тематично съдържание на курса:

Тема 1: Културната памет във фокуса на историческата етнология – 3 часа (доц. д-р Евгения Троева)

Тема 2: Културна памет и жизнен цикъл

- Сватбен ритуал и общностна идентичност – 3 часа (доц. д-р Галин Георгиев)
- Погребални обреди и политически контекст – 3 часа (доц. д-р Валентина Васева)
- Храна и хранене в ритуали от жизнения цикъл като форма на културна памет – 3 часа (доц. д-р Мария Маркова)

Тема 3: Културна памет и диаспорични идентичности

- Българите в Румъния – 3 часа (доц. д-р Валентина Васева)
- Българите в Западна Тракия – 3 часа (доц. д-р Мария Маркова)
- Българските общности и групи в Украйна и Молдова – 3 часа (доц. д-р Галин Георгиев)

Тема 4: Културна памет и религиозна култура

- Поклонничество и етно-културна идентичност – 1 час (доц. д-р Евгения Троева)
- Свети места и културна памет – 1 час (доц. д-р Евгения Троева)
- Религиозна идентичност и локално културно наследство – 2 часа (доц. д-р Ива Кюркчиева)

Тема 5: Културна памет и свободно време

- Културна памет и спорт – 2 часа (доц. д-р Ива Кюркчиева)
- Културна памет и хоби – 2 часа (доц. д-р Ива Кюркчиева)
- Историческите възстановки като културна памет – 1 час (доц. д-р Евгения Троева)

Форми на обучение и оценяване:

Докторантският курс е разработен в лекционна форма, която включва и дискусионен формат в рамките на всяка лекция.
Успешното завършване на курса става на основа на разработена писмена работа по избрана от докторанта тема, попадаща в тематичния обхват на курса.

Компетентности, придобити в резултат на обучението:

Придобиване на ново знание.
Развиване на аналитични умения.
Способност за критично осмисляне на явленията.

Литература:

Алексиев, Б. Фолклорни профили на мюсюлмански светци в България. София: Издателство на БАН „ Проф. Марин Дринов”. София, 2005.

Андерсън, Б. Въобразените общности. София: ИК „Критика и хуманизъм“, 1998.

Асман, Я. Културната памет. София: Планета-3, 2001.

Баева, В. Поклонническото пътуване – поглед отвътре. – В: Рицари и миротворци на Балканите. Благоевград, 2001, 194-201.

Баева, В. Разкази за чудеса. Локална традиция и личен опит. Второ допълнено и преработено издание. София, АИ „Проф. Марин Дринов”, 2013.

Батаклиев, Ив., Ан. Разбойников, Ив. Орманджиев. Тракия. Географски и исторически преглед. София, Издава Тракийският научен институт (Библиотека „Тракия“ № 14), 1946.

Беновска-Събкова, М. Паметници, колективна памет, социално въображение и местна идентичност в България на границата между две столетия. – В: МИФ, 2007.

Бесарабските българи в постсъветското пространство. Култура, политика, идентичност. Съст. Ж. Пимпирева. София, 2012.

Бокова, И. Културна идентичност и колективна памет (българите католици). – Социологически проблеми, 1998, № 3-4, 186-191.

Бонева, Т. Българите в Бесарабия: власт и идентичност (историко-етнографско проучване). – Българска етнология, 2009, № 1–2, 18–35.

Българският XX век. Колективна памет и национална идентичност. Съст. А. Лулева. София: Гутенберг, 2014.

Васева, В. Културната идентичност на българите католици от селата Чопля и Попещ-Леорден при Букурещ. – В: Локални общности. Т. 1. София, 2000, 55-64.

Васева, В. Адаптивност на погребалните обичаи на преселническите общности (на българите в Румъния и власите в България). – Българска етнология, 2001, № 4, 10-28.

Васева, В. Погребения на „борци” – едно несъстояло се хероизиране. – Във: Всекидневната култура на българите и сърбите в постсоциалистическия период. София, 2005, 17-24.

Васева, В. Нови елементи в градската култура след Освобождението на България. – Българска етнология, 2006, № 2, 99-116.

Васева, В. Погребалната култура в българските градове на границата между XIX и XX век. (Погребения на политици). – В: Етнически и културни пространства на Балканите. Сборник в чест на проф. д.и.н. Цв. Георгиева. Част 2. Съвременност – етноложки дискурси. Съст. Св. Иванова. София: Университетско издателство „Св. Кл. Охридски”, 2008, 75-117.

Васева, В. Погребални обичаи на българите в Румъния (етнографски наблюдения от 90-те години на XX в.). – В: Етнографски проблеми на традиционната култура. Том 9. Съст. А. Анчев. София: Издателство на БАН „Проф. М. Дринов”, 2012, 131-168.

Васева, В. Календарни обичаи на българите в Румъния – зимен цикъл. (Етнографски наблюдения в края на XX в.). – В: Етнографски проблеми на традиционната култура. Том 10. Съст. А. Анчев. София: Академично издателство „Проф. М. Дринов”, 2013, 181-226.

Васева, В. Смъртта на „вожда”: комунистически символи и ритуали. – В: Смъртта при социализма. Съст. Д. Колева. София: Изд. „Рива”, 2013, 95-116.

Васева, В. Аспекти на колективната памет във Видинско по време на социализма и в постсоциалистическия период. – В: Българският XX век. Колективна памет и национална идентичност. Съст. А. Лулева. София: ИК „Гутенберг”, 2013, 140-157.

Васева, В. Календарни обичаи на българите в Румъния – пролетен цикъл. (Етнографски наблюдения в края на XX в.). – В: Етнографски проблеми на традиционната култура. Том 11. Съст. А. Анчев. София: Издателство на БАН „Проф. М. Дринов”, 2016, 96-129.

Васева, В. Траурни церемонии в българските градове след Освобождението: погребения на интелектуалци. – В: Странстващи идеи по пътищата на хуманитаристиката. Сборник в чест на доц. д-р Катя Михайлова. Т. 1. Съст. В. Баева, И. Коларска, Вл. Пенчев, Ст. Станоев, В. Тончева. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2020.

Васева, В. Памет и забрава – царските гробове при социализма. – В: Българският социализъм: идеология, всекидневие, памет. Съст. А. Лулева, Ив. Петрова, П. Петров, С. Казаларска, Я. Янчева. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2021, 346-359.

Водинчар, Е. Календарна обредност и идентичност у българите в Бесарабия. София: Парадигма, 2019.

В търсене на българското. Конструиране на националната идентичност. Съст. Ст. Дечев. София: Институт за изследване на изкуствата, 2010.

Вуков, Н. „Памет, „паметни места”, „места на памет””. – Български фолклор, тематична книжка „Пространство и памет”, съст. Н. Вуков, 2007, № 3, 41-62.

Вуков, Н. Църквата „Св. Александър Невски” – храм-паметник и национално място на памет. – В: Свети места в Софийско. Култове, разкази, образи. Съст. А. Георгиева. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов”, 2014, 77-101.

Вълчинова, Г. Знеполски похвали. Локална религия и идентичност в западна България. София, 1999.

Вълчинова, Г. Балкански ясновидки и пророчици от XX век. София, 2006.

Гаврилова, Р. Историческа антропология и възможностите за разбиране на всекидневието. – Социологически проблеми, 2007, 39, 107-121.

Генчев, Ст. Сватбата. София: Издателство на БАН, 1987.

Георгиев, Г. Освобождението и етнокултурното развитие на българския народ 1877 – 1900. София, 1979.

Георгиев, Г. Традиции, памет, идентичност на българите в Украйна и Молдова. Динамика на културата в диаспора. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2022.

Георгиев, Г., М. Маринова. Етнографски проблеми на сватбената обредност и брака при българите от Украйна и Молдова. Част първа: Въведение и основни характеристики на обичаите и обредите. – В: Етнографски проблеми на народната култура. Т. 13. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2023, 160 – 218.

Георгиева, А. Фолклорни измерения на християнството. Устни разкази и локална религиозност в района на Бачковския манастир „Успение на Пресвета Богородица“ и на Хаджидимовския манастир „Св. Великомъченик Георги Победоносец“. София: просвета, 2012.

Гергова, Я. Култът към светци безсребърници в България. Образи, вярвания и ритуални практики. София: Гутенберг, 2015.

Грек, Ив., Н. Червенков. Българите от Украйна и Молдова. Минало и настояще. София: „Христо Ботев“, 1993.

Дечев, Ст. Ролята на предците и предтечите в политическата мобилизация (1886-188). – В: Предци и предтечи. Митове и утопии на Балканите. Благоевград, 1997, 326-33.

Деянова, Л. Мълчанията в историите. История и историческа социология на колективната памет. – Балканистичен форум, 2015, № 2, 13-21.

Елдъров, С. Католиците в България (1878-1989). Историческо изследване. София, 2002.

Елчинова, М. Религията: промяна и традиция (Образи на религиозното). – Български фолклор, 1999, № 4, 4-14.

Иванова, Е. Изобретяване на памет и забрава. „Падналото царство” и „Последния владетел” в националната памет на сърби и българи. София: Нов български университет, 2009.

Иванова, Р. Съвременната градска сватба. – В: Култура на кризата – криза в културата. София, 2002.

Изследвания на културната памет, културното наследство и идентичности. Съст. А. Лулева, Ив. Петрова. София: Гутенберг, 2015.

Историческите възстановки: памет, идентичност, преживяване. Тематичен брой на сп. Българска етнология, 2021, № 3.

История и памет. Тематична книжка на сп. Български фолклор, 2010, № 2.

Йотова, М. „България, родината на киселото мляко“ – или за традиционната храна като етноцентричен дискурс. – Българска етнология, 2011, № 4, 33-55.

Казаларска, Св. Музеят на комунизма: между паметта и историята, политиката и пазара. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2013.

Казаларска, Св. Исторически възстановки на „героичното време“: перформативност и афект. – Българска етнология, 2018, № 1, 38-53.

Кандо, Ж. Антропология на паметта. Враца: ИК „Одри“, 2001.

Кьосев, А. Тъмната интимност: карти, идентичности, идентификации. – В: Балканите като метафора. София, 2004, 217-253.

Кюркчиева, И. Светът на българите мюсюлмани от Тетевенско – преход към модерност. София: МЦИМКВ, 2004.

Кюркчиева, И. Аспекти на локалното културно наследство: къна геджеси в село Топчийско. – Българска етнология, 2010, № 1-2, 123-137.

Кюркчиева, И., Косева, М. Облеклото – между светското и религиозното: политики и идентичност. – Българска етнология, 2012, 1-2, 104-119.

Кюркчиева, И. Една група между виртуалното пространство и реалността. – В: Добре дошли в Киберия: записки от дигиталния терен. Съст. А. Илиева, Л. Гергова, Л. Пейчева, С. Казаларска. София, 2014, 318-330.

Кюркчиева, И. Етнология и футбол. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов”, 2020.

Кюркчиева, И. Футболът като част от градската култура. – В: Живот, посветен на науката. Сборник с доклади от конференция в памет на проф. д. и. н. Г. Георгиев. Съст. В. Шарланова. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов”, 2023, 224-238.

Лулева, А. Герои и паметници. Локални проекции на националната памет. – Семинар_БГ, 2017, брой 15. Как (и какво) помнят паметниците? Героично изкуство и социалистически реализъм. http://www.seminar-bg.eu/spisanie-seminar-bg/broy15.html

Лулева, А. Традиция и традиционализация. Калоферското мъжко хоро. – В: Етнологията в променящия се свят. Сборник в чест на 80-годишния юбилей на проф. Радост Иванова. Съст. А. Лулева и др. София: Издателство на БАН „Проф. М. Дринов“, 2020, 197-216.

Маринова, М., Г. Георгиев. Образи на културно-историческото наследство в една съвременна българска сватба. – В: Дни на наследството 2013. Съст. Л. Пейчева. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2014, 258–274.

Марков, И. Трансформация на един религиозен обект: скалната църква Св. Петка в гр. Трън между религиозният култ и туристическата атракция. – Българска етнология, 2015, № 1, 27–46.

Маркова, М. Пространството и системата на хранителния код в българските традиционни представи. Митологични аспекти. – Традиционнална естетска култура ПРОСТОР. Београд – Ниш, 2016, 101-116.

Маркова, М. Знаковата функция на вкуса и мириса на храната (по материали от българската традиционна култура). – В: С етнографията в търсене на смисъла. Сборник в чест на 80 годишнината на доц. д-р Ганка Михайлова. Съст. В. Шарланова. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2018, 81-91.

Маркова, М. Българите в Западна Тракия: граници и идентичност (XIX – 30-те години на XX век). София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2021.

Назърска, Ж., С. Шапкалова. История на религиозните деноминации в България. София, 2009.

Нора, П. Колективната памет. – В: Духът на „Анали”. Съст. Л. Деянова. София: ИК „Критика и хуманизъм“, 1997, 233-237.

Нягулов, Б., Е. Миланов. Българските общности зад граница. – В: Общности и идентичности в България. Съст. А. Кръстева. София: Петекстон, 1998.

Нягулов, Б. Банатските българи. София, 1999.

Периклиева, В., И. Марков. Цар Самуил и Беласишката битка в пограничния регион Петрич (България) – Струмица (Македония). – Библиотека, 2016, № 4, 27-39.

Поклонничеството в мултикултурния свят. Тематична книжка на сп. Български фолклор, № 2, 2014.

Рикьор, П. Паметта, историята, забравата. Издателство Сонм, 2006.

Свети места в Софийско: Култове, разкази, образи. Съст. А. Георгиева. София: Издателство на БАН „Проф. М. Дринов“, 2013.

Тончева, Св. Из новата духовност на XX-ти век – антропософия, Бяло Братство, Единно учение. София: Парадигма, 2015.

Троева, Е. Религия, памет, идентичност: българите мюсюлмани. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов”, 2011.

Троева, Е. Празникът на града като място на памет. – В: Град и памет. Сборник от национална научна конференция, проведена в Пазарджик (13-14 октомври 2011 г.). Пазарджик: Регионален исторически музей, 2012, 182-189.

Троева, Е. География на сакралната мобилност: реликви, мощи и поклонничества в началото на XXI век. – В: Етнографски проблеми на народната култура. Т. 10. Съст. А. Анчев. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов”, 2013, 127-180.

Троева, Е. Тракийското наследство в региона на южната българска граница между културната памет и културния туризъм. – В: Етнографски проблеми на народната култура. Том 12. Съст. В. Шарланова. София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2019, 7-29.

Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния XV век – 1978 г. София, 1986.

Халбвакс, М. Колективната памет. София: ИК „Критика и хуманизъм“, 1996.

Христов, П. Общности и празници. Служби, слави, събори и курбани в южнославянското село през първата половина на XX век. София, 2004.

Хобсбом, Е. Нации и национализъм от 1780 до днес. София: Обсидиан, 1996.

Connerton, P. How Societies Remember. Cambridge, 1989.

Eriksen, Th. The cultural contexts of ethnic differences. – Man, vol. 26, № 1, 1991, 127-144.

Gillis, J. Memory and Identity: the History of a Relationship. – In: Commemorations. The Politics of National Identity. Ed. J. Gillis. Princeton University Press, 1994, 3-24.

Henten, J., A. Houtepen. Introduction. – In: Religious Identity and the Invention of Tradition. Eds. J. Henten, A. Houtepen. Assen, 2001, 1-18.

Hervieu-Léger, D. Religion as a Chain of Memory. Rutgers University Press, 2000.

Hobsbawm, E. Introduction: Inventing Traditions. – In: The Invention of Tradition. Eds. E. Hobsbawm, T. Ranger. Cambridge University Press, 1983, 1-14.

Mitchell, C. The Religious Content of Ethnic Identities. – Sociology, vol. 40 (6), 2006, 1135–1152.

Olick, J., J. Robbins. Social Memory Studies: From “Collective Memory” to the Historical Sociology of Mnemonic Practices. – Annual Review of Sociology, (24), 1998, 105-140.

Research on Cultural Memory, Cultural Heritage and Identities. Eds. A. Luleva, Iv. Petrova, Sl. Barlieva. Sofia: Gutenberg Publishing House, 2015.

The Anthropology of Pilgrimage and Tourism. Eds. E. Badone, Sh. Reseman. University of Illinois, 2004.

The Work of Memory: New Directions in the Study of German Society and Culture. Eds. A. Confino, P. Fritzsche. University of Illinois, 2002.

Todorova, M. Learning memory, remembering identity. – In: Balkan Identities. Nation and Memory. Ed. M. Todorova. London, 2004, 1-24.